

'El Quixot és la traducció d'una obra catalana, d'En Joan Miquel Servent'

Autor: Jordi Vilarrodà
Data de publicació: 30-01-2013

En Jordi Vilarrodà del diari El 9 Nou, entrevista En Jordi Bilbeny sobre la seva recerca històrica

No li agrada definir-se com a historiador, sinó com a escriptor i investigador. Però Jordi Bilbeny (Arenys de Mar, 1961), llicenciat en Filologia, porta anys dedicat en cos i ànima a qüestionar veritats històriques considerades inamovibles. És coneguda la seva tesi sobre la catalanitat de Cristòfor Colom, exposada en llibres com La descoberta catalana d'Amèrica: una reflexió sobre la manipulació de la Història (1999) o Cristòfor Colom, príncep de Catalunya (2006). També ha defensat la catalanitat de Cervantes o de l'autor anònim del Lazarillo de Tormes que podria haver estat el valencià Joan Timoneda. Considera que des de Castella s'ha manipulat la història per esborrar els rastres deixats per la Corona d'Aragó.

L'Assemblea Nacional Catalana (ANC) de Santa Eugènia va convidar Jordi Bilbeny a explicar les seves teories sobre la manipulació de la història en una conferència que va omplir la sala d'actes de l'Ajuntament, el passat dia 13 de desembre. El seu proper objectiu és demostrar les vinculacions de Leonardo da Vinci amb Catalunya...

La història de Catalunya ha estat especialment manipulada?
La de Catalunya i la història en general. Si una cosa és inherent al discurs històric és la censura. Això ja passava amb els grecs, amb la Roma imperial, amb els orígens del cristianisme, amb la construcció de qualsevol estat modern... i com que Catalunya participa d'aquesta, també s'hi ha trobat. Una cosa és la història, els fets pelats, i l'altra és com expliquem aquests fets.

El tòpic diu que la història l'escriuen els vencedors...
Una màxima repetidíssima! Però si és així, quan ha pogut construir la seva història Catalunya? I en tot cas, quina

història ens han fet? Quin vestit ens han posat, i no sabem ni tan sols que el portem? En alguns moments, sembla com si la Guerra Civil o la dictadura de Primo de Rivera no haguessin existit... aleshores, qui ha construït la nostra història? Estem tan acostumats a la distorsió i la mentida que la gent pot pensar que ja tenen una categoria sagrada. La mentida és la mentida, i la veritat és la veritat, en funció de quanta gent la cregui o la proclami.

Després de Colom, vostè ens ha dit que Cervantes també era català. Ho era?
N'estic convençut. Una de les moltes raons per les quals ho crec és la seva línia política: se'n fot del rei i dels hidalgos castellans, el seu heroi de carn i ossos és un terrorista...

Quin terrorista?
El bandoler Perot de Rocaguinarda. Amb noms i cognoms, i li dedica els elogis més sincers del Quixot! En aquell moment, no era un personatge de novel·la: en aquella època el seu cap tenia un preu, atemptava contra les estructures (i les persones!) que representaven la monarquia... o sigui, que era un terrorista de l'època. Per tant, Cervantes què fa? Defensa el rei o els que lluiten contra ell? El Quixot és boig, però Cervantes no: utilitza uns mecanismes per atacar uns personatges i lloar-ne uns altres.

De fet, també parla de Barcelona amb admiració...
Està admès que Servent –Cervantes– tenia casa a Barcelona, i segons Martí de Riquer, alguns capítols del Quixot són escrits des d'aquest lloc, a l'actual passeig de Colom, amb una finestra que donava a la platja. Per això pot descriure a la perfecció quan la galera de la Generalitat surt a perseguir unes naus turques. Diu fins i tot qui capitaneja les naus, que són personatges reals.

El Quixot hauria estat escrit en català? Això ja costa més de creure...
Escrit en català i traduït al castellà. Podem fer un estudi rigorós d'això? Tenim la traducció de Tirant lo Blanc al castellà... és més, si al segle XIX no haguessin aparegut les edicions catalanes de València i de Barcelona, avui dia pensaríem que el Tirant era una novel·la castellana. Martí de Riquer i altres estudiosos han analitzat aquestes versions castellanes i hi han detectat expressions que són errors, errors de traducció. Doncs en el Quixot hi apareixen els mateixos errors! Això em permet dir, amb un alt grau de versemblança científica, que el Quixot seria la traducció d'una obra catalana perduda. De fet, sabem que l'edició de Barcelona del Quixot es va perdre. Segurament aquesta, o alguna d'anterior, seria la catalana.

S'ha referit a Cervantes com a Servent. Seria aquest el seu nom, segons vostè?
Sí, i puc dir qui, de la família Servent. Dins d'aquesta família, que és d'Alacant, no sabia qui podia ser l'autor del Quixot, però fa uns anys, furgant en arxius de València, vaig trobar un cronista que en parla. Els va enumerant i parlant d'un Joan Miquel Servent que "ha florit recentment", és a dir, a finals del segle XVI. L'expressió vol dir que ha florit en la seva creació.

I ara Leonardo da Vinci... què pot tenir a veure amb Catalunya?
Hi ha relacions ja estudides. No cal ser un gran erudit per veure que als quadres de Leonardo –des de la Gioconda fins d'altres menys coneguts com els Còdexs de Windsor– hi ha unes muntanyes que recorden Montserrat, generalment amb una maredeu. Igual que quan es dibuixen o pinten aquí.

Seria un italià que va venir aquí o un català que va anar a Itàlia?
Jo advoco perquè són una família de catalans d'aquí, també del Regne de València però emparentats i relacionats al Principat que s'instal·len a Itàlia. Ell en seria un dels descendents.

I el cas de Colom?
No és que jo sigui l'únic que ho hagi vist. Portem més de cent anys amb autors que ho van dient. Això sense comptar la tradició oral: a principis del segle XX, Joan Amades ja diu que ha preguntat a gent gran de Barcelona d'on creuen que podia ser Colom i tothom li diu que és de Barcelona. Els meus estudis també porten a afirmar que era barceloní, d'una família noble, germà del president de la Generalitat Francesc Colom i Bertran, home de confiança del rei Pere IV... gent molt ben situada en la noblesa catalana. A hores d'ara qui no cregui que Colom és català és que no s'ho vol creure, perquè hi ha informació molt notòria. I hi ha autors nord-americans, com Merryll, que també ho defensen.

Jordi Vilarrodà